

“Sırf bu yaşam için Mesih’e umut bağlamışsak, herkesten çok acınacak durumdayızdır.”

(Aziz Pavlus, Korintlilere Birinci Mektup, 15:19)

Sevgili köyüm Valverde de Lucerna’nın da dahil olduğu Renada bölgesi piskoposunun, bir zamanlar köy kilisesinde rahip olan Don Manuel’imizin, daha doğrusu İyi Kalpli Manuel’imizin aziz ilan edilmesi için gerekenleri yapmaya önyak olduğu söylentisinin yayıldığı şu sıralarda, benim, yani Angela Carballino’nun ruhunun gerçek ruhani babası olan, bütün ruhani hayatımı dolduran o anaç erkek hakkında bildiğim ve hatırladığım her şeyi günah çıkarır gibi ve ne amaçla olduğunu benim değil sadece Tanrı’nın bileceği şekilde burada kayda geçirmek istiyorum.

Diğerini, yani etten kemikten ve fani babamı neredeyse hiç tanımadım, zira ben küçük bir kız-

ken ölmüş. Köyümüze yabancı olarak geldiğini ve annemle evlenerek buraya yerleştiğini biliyorum. Beraberinde Don Kişot, klasik tiyatro oyunları, bazı romanlar, hikâyeler, Bertolt'un öyküleri,* kısacası ortaya karışık bazı kitaplar getirmiş. Bütün köyde neredeyse başka hiç kitap olmadığını söyleyebilirim. Küçük bir kızken bunların hepsini yalayıp yutan ben hayaller kurarak büyüdüm. Sevgili annem, babam hakkındaki gerçekleri ve babamın sözlerini bana pek anlatmazdı. Herkes gibi hayranlık duyduğu ve –pek tabii ki uzaktan, hiç belli etmeden– âşık olduğu Don Manuel'in anıları, her gün tespih çekip dua ederek tüm gayretiyle Tanrı'ya emanet ettiği kocasının anılarını annemin hafızasından silmişti.

On yaşında küçük bir kızken beni katedral şehri Renada'daki Rahibe Okulu'na götürmelerinden önce, Don Manuel'imizi tıpkı dünmüş gibi hatırlıyorum. Azizimiz o zamanlar otuz yedi yaşında olmalıydı. Uzun boylu, zayıf, baston yutmuş gibi dimdik biriydi. Köyümüzdeki Akbaba Kayası kendi tepesini nasıl taşıyorsa o da başını öyle taşıyordu. Gözlerinde köyün gölünün mavi derinliği vardı. Herkesin gözü üzerindeydi; bu bakışların ardındaki kalpleri de üzerinde taşırdı.

* Julio Cesar Croce ve Adriano Banchieri tarafından yazılmış ve Bertolt adlı bir adamın, onun oğlunun ve torununun hayatlarının anlatıldığı, 1620 yılında yayımlanmış üç öykü. (ç.n.)

Bize baktığında sanki sırça bir tenimiz varmış gibi etin ardına geçip kalplerimizi görürdü. Hepimiz onu severdik; özellikle de çocuklar. Bize neler neler anlatırdı! Sanki ağzından laf değil, nesnelere çıkıyordu. Bütün köy onun kutsal varlığını koklar; kokusuyla sarhoş ve bütün hissedirdi. İşte o dönemde, Güney Amerika'da yaşayan ve gönderdiği para sayesinde yeter bir refah düzeyinde yaşadığımız ağbim Lazaro beni Rahibe Okulu'na göndermesi için annemi ikna etti. Lazaro rahibelerden hoşlanmasa da eğitimim köyün dışında tamamlansın istiyordu. "Bildiğim kadarıyla orada şu ana dek laik ve ilerici bir okul en azından küçük hanımlar için olmadığından, var olana devam etmek gerekir," diye yazmıştı bize. "Önemli olan Angela'cığın iyi bir eğitim alması ve o kaba köylülerin içinde yaşamaması." Okula başladığımda, önce öğretmen olmayı düşünmüştüm, ama sonradan pedagojiye katlanamaz oldum.

Okulda, şehirli kızlarla tanıştım ve bazılarıyla samimiyet kurdum. Fakat sıklıkla gelen haberler ve arada bir ziyaret eden insanlar sayesinde köyümüzün olaylarını ve insanların ilgiyle takip ediyordum. Piskoposluk şehrinde konuşulmaya başlanan rahibimizin ünü okula kadar geliyordu. Rahibelerin işi gücü bana onun hakkında sorular sormaktı.

Nasıl olduğunu bilmiyorum ama küçüklüğümden beri içimde merak, korku ve endişe beslediysen, bunun az da olsa sorumlusu babamın o her telden çalan kitaplarıdır. Üstelik bütün o kitaplar okulda işime yaradı. Özellikle de fazlaca samimi olduğum bir kız arkadaşımın olan ilişkimde. Bazen yemin ederek, hatta bu yemini kanımızla, yani ebedi kardeşliğimizle imzalayarak beraber bir manastıra girmemizin iyi bir fikir olduğunu söylüyordu, bazen de baygın baygın bakarak erkek arkadaşlarından ve evlilik maceralarından bahsediyordu... Geçen zaman içerisinde ne ondan ne de akıbetinden bir haber alabildim elbet. Ne zaman Don Manuel'den konuşulsa ya da ne zaman annem arkadaşımın okuduğum mektuplarında Don Manuel hakkında bir şeyler yazmış olsa –ki neredeyse bütün mektuplarında ondan söz ediyordu– sanki büyülenmiş gibi bağırırdı: “Ne büyük şans, kızım, böyle bir azizin, etten kemikten canlı bir azizin yakınında yaşamak ve elini öpebilmek ne büyük şans! Köyüne döndüğünde bana bol bol yaz ve ondan bahset.”

Şimdi bana belleğimin derinliklerindeki bir şafak vakti rüyası gibi görünen beş sene geçirdim okulda ve on beş yaşında Valverde de Lucerna'na geri döndüm. Bütün köy Don Manuel'di; gölle ve dağlarla beraber Don Manuel. Hayatımın yolunu

çizsin diye onunla tanışmaya, koruması altına girmeye sabırsızlanıyordum.

Yakın zamanda dul kalmış kız kardeşinin çocuklarına bakmak, onlara babalık etmek için papaz olmak üzere Papaz Okulu'na girdiği; keskin zekâsı ve yetenekleriyle burada diğer öğrencilerden ayrıldığı ve adeta dağlarla göl arasında kaybolmuş bir mücevher olan, gözlerini dikmiş ona bakan sevgili köyü Valverde de Lucerna'sından başka bir yerde olmak istemediğinden kilisedeki parlak kariyer tekliflerini reddettiği söyleniyordu.

Nasıl da seviyordu köydekileri! Uyumsuz evlilikleri düzeltmek, söz geçirilemeyen çocukları ana babalarına ya da ana babaları çocuklarına boyun eğdirmek, özellikle de acılı ve usanmış insanları avutmak ve herkesin huzurlu ölmesine yardım etmekten ibaretti hayatı.

Rabona Teyze'nin bir vakitler ortalıktan kaybolmuş zavallı kızının, beraberinde bir bebekle, bekâr ve ölümcül bir hastalığa yakalanmış vaziyette şehirden döndüğünü hatırlıyorum da, Don Manuel kızı eski yavuklusu Perote'yle evlendirene dek didinmiş, Perote yavrucağı kendi çocuğu olarak kabul edinceye dek içi rahat etmemişti.

“Göktekinden başka kimsesi olmayan bu zavallı yavruya baba ol!”

“Ama Don Manuel! Suç benim değil ki!”

“Kim bilir, oğlum, kim bilir! Ve en önemlisi, bunun suçla ilgisi yok.”

Şimdilerde felçli bir sakat olan zavallı Perote, kendisinden olmadığı halde tanıdığı, Don Manuel’in kutsal varlığından bulaşmış bu çocuğa, hayat tesellisi olarak bir baston gibi tutunmuş durumda.

İçine şeytan kaçtığına, cinli olduğuna inanılan ve sadece isterik değil aynı zamanda saralı gibi görünen bütün zavallı kadınlar ve hiç de az sayılamayacak adamcıklar yılın en kısa gecesi olan Aziz Yahya gecesinde gölümüze akın ederlerdi, hâlâ da ederler. Bu insanları teskin etmeye, eğer mümkünse iyileştirmeye çalışan Don Manuel, gölün, bu deney havuzunun görevlerini yerine getirmeyi üstlenmişti. Sözlerinin ve her şeyden öte sesinin –ne şahane bir ses!– tatlı tesiri, hele varlığının, bakışlarının etkisi öyleydi ki şaşkıncu iyileşmeler sağlamıştı. Ünü giderek arttıkça civardaki bütün hastalar gölümüze ve ona geliyordu. Bir seferinde çocuğu için bir mucize yaratmasını isteyen bir anne geldiğinde üzgün bir gülümsemeyle ona, “Piskopos efendimiz mucizeler yaratmaya izin vermiyor,” karşılığını vermişti.

En çok da herkesin temiz pak gezmesini dert ederdi. Birinin giysisinde bir sökük görse, “Kilise hizmetlisine git de diksin,” derdi. Kilise hizmetlisi aynı zamanda terziydi. Yılın ilk günü terzi azizlerinin günü olduğundan terziyi kutlamaya gittiklerinde –terzilerin koruyucu azizi Efendimiz İsa’nın ta kendisiydi– Don Manuel herkesin yeni gömleklerini giyinip gitmesini isterdi; olmayana da bizzat kendisi yeni bir gömlek hediye ederdi.

Herkese aynı ilgiyi gösterirdi. Ayırdığı bazıları da en zavallıları ve en kural tanımazlarıydı. Köyde doğuştan aptal olan bir zavallı vardı: Aptal Blasillo. İşte, en çok ona şefkat gösteriyordu; hatta ona öğrenebilmesinin mucize olduğu şeyler öğretmeyi bile başarmıştı. Çünkü Aptal Blasillo’da hâlâ var olan o küçük zeka kırıntısı, sevgili Don Manuel’ini zavallı bir maymun gibi taklit ettikçe parlamıştı. Don Manuel’in mucizesi sesindeydi; insanı ağlatan ilahi bir ses. Büyük ayini yönetmeye başlarken giriş bölümünü ahenkli bir sesle okuduğunda bütün kilise titrer ve onu dinleyen herkes derinden etkilenirdi. Ezgili sesi ibadethaneden çıkıp gölün üzerine ve dağların eteğine uzanır, orada uyuyakalırdı. Kutsal Cuma vaazında, “Tanrım! Tanrım! Neden beni yüzüstü bıraktın?” diye haykırdığında, insanı bezdiren kuzey rüzgârının gölün sularını dalgalandırması

gibi derin bir titreme geçerdi köyün içinden. Adeta Efendimiz İsa Mesih'in sesi işitiliyor gibi olurdu; sanki ses, nesiller boyu annelerin sıkıntılarını dibine bıraktığı o eski çarmıh heykelinin içinden geliyor gibiydi. Öyle ki bir seferinde annesi, Don Manuel'in annesi, onu duyunca dayanamayarak, kilisede oturduğu yerden "Oğlum benim!" diye bağırmıştı da orada bulunan herkesin gözyaşları sel olmuştu. Bu ananın haykırışının kilisenin küçük ibadet bölümlerinden birinde bulunan Acılar Bakiresi'nin yarı açık ağzından çıktığına herkes yemin edebilirdi. Sonradan Aptal Blasillo, yankılanmış gibi acıklı bir ses tonuyla, "Tanrım! Tanrım! Neden beni yüzüstü bıraktın?" diye tekrarlaya tekrarlaya sokaklarda o kadar çok dolaşmıştı ki duyar duymaz herkesin gözleri dolmuş ve Aptal Blasillo taklidinin başarısıyla çok mutlu olmuştu.

Don Manuel'in insanlar üzerindeki müthiş etkisinden dolayı kimse ona yalan söylemeye cesaret edemezdi. Günah çıkarma odasına gitmeye gerek kalmadan herkes her şeyini ona itiraf ederdi. Hatta bir seferinde yakınlardaki bir köyde işlenen adi bir suç üzerine, Don Manuel'i yanlış tanıyan ve düşüncesizin biri olan hakim onu arayıp şöyle demiş:

"Görelim bakalım Don Manuel, acaba siz bu haydudun doğruyu söylemesini sağlayabilecek misiniz?"